

การกำหนดนโยบายการคลังภายใต้การประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง Fiscal Policy Formulation under the Application Sufficiency Economy Philosophy

รองศาสตราจารย์ ดร.สุบรรณ เอี่ยมวิจารณ์¹
Assoc. Prof. Dr. Subunn Ieamvijarn

สาระสังเขป

ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นปรัชญาที่มาจากกระแสพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ซึ่งมีแนวคิดให้ประชาชนชาวไทย ภาครัฐและภาคเอกชน มีความพอประมาณ มีเหตุผล มีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว โดยอาศัยความรู้และคุณธรรมเป็นฐานนโยบายการคลัง ถือเป็นนโยบายที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาเศรษฐกิจของไทย การกำหนดนโยบายการคลังภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์ จึงต้องประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมากำหนดนโยบายให้มีความเหมาะสมต่อการเติบโตอย่างสมดุล บทความนี้จึงมีวัตถุประสงค์เพื่อนำเสนอแนวคิดการกำหนดนโยบายการคลัง ภายใต้การประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ให้เป็นแนวทางสำหรับผู้มีหน้าที่กำหนดนโยบายการคลังได้อย่างสมดุล และทำให้เกิดการเติบโตของชาติได้อย่างยั่งยืนตลอดไป

คำสำคัญ : นโยบายการคลัง ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

Summary

Sufficiency Economy Philosophy was originated by his Majesty the King of Thailand, focusing on enabling Thai people, public sector and private sector to have moderation , reasonableness and self-immunity system including knowledge and morality as based. Fiscal Policy is the important for economic development of Thailand. Fiscal Policy Formulation under globalization must have application of Sufficiency Economy Philosophy for suitable toward balanced growth.

This academic paper purposes the approach to fiscal policy formulation under the application of Sufficiency Economy Philosophy as the guidance for policy maker in policy formulation with the aim for growth and sustainability.

Keywords : Fiscal Policy, Sufficiency Economy Philosophy

¹ รองศาสตราจารย์ ดร. สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์ธุรกิจ คณะการบัญชีและการจัดการ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

บทนำ

การพัฒนาเศรษฐกิจของไทยตั้งแต่แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 1 (พ.ศ. 2504-2509) ถึงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2540-2544) นั้น ประเทศไทยมีการพัฒนาภายใต้แนวทางเสรีนิยมเป็นหลัก เน้นการขยายตัวทางเศรษฐกิจภายใต้การขับเคลื่อนของภาคเอกชน ซึ่งการพัฒนาในแนวทางดังกล่าวเป็นแนวทางการพัฒนาที่เน้นการเจริญเติบโตอย่างไม่สมดุล (Unbalanced Growth) และมีเป้าหมายการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของภาคอุตสาหกรรม ซึ่งกำหนดไว้ให้สูงกว่าภาคเกษตรกรรม ภาครัฐให้ความสำคัญกับภาคเมืองและอุตสาหกรรมมากกว่าภาคชนบทและเกษตรกรรมซึ่งมีการพึ่งพาต่างประเทศในระดับสูง) ทั้งนี้พิจารณาได้จากตัวเลขของระดับการเปิดประเทศ (Degree of Openness) ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ระดับการเปิดประเทศของไทยระหว่างปี พ.ศ. 2552 ถึง พ.ศ. 2556

ระดับการเปิดประเทศของไทย (คิดเป็นร้อยละ)				
ปี พ.ศ.				
2552	2553	2554	2555	2556
95.67	103.82	113.66	111.91	105.72

(ที่มา : จากการคำนวณของผู้เขียนซึ่งวัดจากสัดส่วนการค้า (รวมมูลค่าการส่งออกและมูลค่าการนำเข้า) ต่อ GDP โดยใช้อัตราแลกเปลี่ยนเฉลี่ยของธนาคารพาณิชย์ในกรุงเทพมหานคร (อัตราอ้างอิง) ในการคำนวณมูลค่าการส่งออกและมูลค่าการนำเข้า)

สำหรับประเทศไทยซึ่งต้องเผชิญกับภาวะวิกฤตเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นใน ปี พ.ศ. 2540 โดยอยู่ในช่วงของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 8 สถานการณ์ในขณะนั้นได้สะท้อนถึงผลของการพัฒนาประเทศที่ไม่สมดุลและยั่งยืน เนื่องจากการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจเป็นหลัก ขณะที่สังคมก็ต้องเผชิญกับปัญหาในหลายด้าน ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเสื่อมโทรมลง (ธีรพงษ์ มหาวิโร, 2555 : 10) ก่อปรกับ การที่โครงสร้างระบบเศรษฐกิจของไทยที่มีลักษณะพึ่งพาเศรษฐกิจโลกเป็นอันมากไม่ว่าจะเป็น การพึ่งพาการส่งออก การนำเข้าเงินทุน เทคโนโลยี ฯลฯ ซึ่งล้วนเป็นการพึ่งพาเพื่อส่งเสริมและสนับสนุนภาคอุตสาหกรรมและบริการ ธุรกิจการเงินการธนาคาร ขณะที่ภาคเกษตรกรรมที่เป็นภาคที่คนส่วนใหญ่ของประเทศประกอบอาชีพ กลับได้รับการพัฒนาทางเศรษฐกิจน้อยกว่าที่ควรจะเป็น นอกจากนี้ภาครัฐยังได้ใช้นโยบายการคลังผ่านมาตรการทางภาษีเพื่อช่วยเหลือการพัฒนาภาคอุตสาหกรรมเป็นอันมาก โดยมีการตั้งกำแพงภาษีนำเข้า การยกเว้นภาษีหรือการลดหย่อนภาษีเครื่องจักร และวัตถุดิบเพื่อใช้ในการประกอบการผลิตในภาคอุตสาหกรรม ขณะที่ภาคเกษตรกรรมในอดีตกลับถูกเรียกเก็บภาษีในหลายลักษณะอย่างมีนัยสำคัญ เช่น พรึ่เมี่ยมข้าวหรือภาษีส่งออกข้าว ซึ่งเป็นค่าธรรมเนียมการส่งออกซึ่งจัดเก็บจากผู้ส่งออกข้าวทุกราย เป็นต้น เมื่อไทยต้องประสบกับภาวะวิกฤตเศรษฐกิจ เมื่อปี พ.ศ. 2540 ทำให้กระทรวงการคลังต้องเข้ามามีบทบาทใน

การร่วมแก้ปัญหาเศรษฐกิจของประเทศอย่างจริงจัง และได้ดำเนินนโยบายการคลัง ณ ช่วงเวลานั้น ทำให้เศรษฐกิจไทยกลับมาเติบโตได้หลังจากนั้นสองปี โดยมีอัตราการขยายตัวของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศเท่ากับ 4.2% (ปรับปรุงจาก สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2558 : เว็บไซต์.)

การกำหนดนโยบายการคลังของรัฐบาลหรือภาครัฐ จึงมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง เพราะส่งผลกระทบต่อสถานะเศรษฐกิจของประเทศในภาพรวมทั้งในระยะสั้นและระยะยาว ซึ่งในระยะสั้นนโยบายการคลังจะส่งผลกระทบต่อทางด้านเศรษฐกิจของประเทศ เช่น อุปสงค์มวลรวมของประเทศ (Aggregate Demand) ระดับของการจ้างงาน ระดับราคาสินค้า รวมไปถึงดุลการชำระเงิน ส่วนในระยะยาวนั้นนโยบายการคลังจะส่งผลต่ออัตราการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศ เป็นต้น ที่ผ่านมการกำหนดนโยบายการคลังในบางช่วงบางขณะทำให้รัฐบาลต้องสูญเสียรายได้ไปโดยไม่จำเป็น อาทิเช่น นโยบายลดภาษีบ้านหลังแรก นโยบายลดภาษีรถยนต์คันแรก ซึ่งนโยบายเหล่านี้กลับส่งผลให้รัฐบาลเก็บภาษีได้ลดลง ดูรายละเอียดในตารางที่ 2 ประกอบ

หน่วย : ล้านบาท

ปีงบประมาณ พ.ศ.	ภาษีอากรรวมทุกประเภท		จัดเก็บได้เมื่อเปรียบเทียบกับประมาณการจัดเก็บ	
	ประมาณการจัดเก็บ	จัดเก็บได้	จำนวน	คิดเป็นร้อยละเพิ่ม/(ลด)
2554 (1 ต.ค. 53 ถึง 30 ก.ย. 54)	1,949,037.2	2,069,248.0	120,210.8	6.2
2555 (1 ต.ค. 54 ถึง 30 ก.ย. 55)	2,182,279.9	2,174,679.7	-7,600.2	(-0.3)
2556 (1 ต.ค. 55 ถึง 30 ก.ย. 56)	2,350,475.0	2,406,741.6	56,266.6	2.4

(ที่มา : ปรับปรุงจากสำนักงานประมาณ, 2558 : 48.)

ทำให้รัฐบาลต้องไปกู้เงินซึ่งเป็นการก่อหนี้สาธารณะที่เพิ่มขึ้น กอปรกับในอนาคตประเทศไทยจะต้องเผชิญกับภาระทางการคลังที่เพิ่มขึ้นทั้งจากภาระด้านรายได้ของรัฐบาลและภาระด้านรายจ่ายของรัฐบาล โดยภาระด้านรายได้ของรัฐบาลนั้น พบว่าสัดส่วนรายได้ของรัฐบาลต่อผลิตภัณฑ์มวลรวม

ภายในประเทศ (GDP) ในช่วงหนึ่งทศวรรษที่ผ่านมา มีแนวโน้มค่อนข้างคงที่ และมีแนวโน้มที่จะลดลงในระยะยาว ดูรายละเอียดในตารางที่ 3

ตารางที่ 3 สัดส่วนรายได้ของรัฐบาลต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ (GDP) ในช่วงหนึ่งทศวรรษ (พ.ศ.2547 ถึง พ.ศ.2556)

ปีงบประมาณ พ.ศ.	รายได้ของรัฐบาล (ล้านบาท)	ผลิตภัณฑ์ มวลรวม ภายในประเทศ (GDP) (ล้านบาท)	คิดเป็นสัดส่วน รายได้ต่อ GDP (%)	ผลการวิเคราะห์ สัดส่วนรายได้ ต่อ GDP(%) เพิ่ม/(ลด)
2547	1,125,130.3	6,489,476.0	17.34	-
2548	1,214,000.3	7,092,893.0	17.12	(-0.22)
2549	1,332,099.2	7,844,939.0	16.98	(-0.14)
2550	1,428,294.9	8,525,197.0	16.75	(-0.23)
2551	1,537,719.0	9,080,466.0	16.93	0.18
2552	1,451,254.9	9,041,551.0	16.05	(-0.88)
2553	1,692,432.5	10,104,821.0	16.75	0.70
2554	2,037,057.9	10,540,134.0	19.33	2.58
2555	1,951,084.9	11,375,349.0	17.15	(-2.18)
2556	2,164,882.1	11,898,710.0	18.19	1.04

(ที่มา : สำนักงบประมาณ, 2553 : 108.

สำนักงบประมาณ, 2554 : 97.

สำนักงบประมาณ, 2556 : 101.

สำนักงบประมาณ, 2557 : 102.

สำนักงบประมาณ, 2558 : 49, 104.)

คำนวณโดยผู้เขียน

เนื่องจากรัฐใช้เครื่องมือทางการคลังผ่านมาตรการทางภาษีมากระตุ้นเศรษฐกิจ ส่งเสริมการลงทุน และใช้รักษาความสามารถในการแข่งขัน (Competitiveness) ของประเทศ แทนที่จะใช้เป็นเครื่องมือในการ

หารายได้ให้เพียงพอ สำหรับรัฐบาลเพื่อดำเนินนโยบายการคลังที่จำเป็น ส่วนภาระด้านรายจ่ายของรัฐบาล นั้นพบว่า สัดส่วนรายจ่ายของรัฐบาลต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ (GDP) ในช่วงหนึ่งทศวรรษที่ผ่านมา มีแนวโน้มที่เพิ่มขึ้นดูรายละเอียดในตารางที่ 4

ตารางที่ 4 สัดส่วนรายจ่ายของรัฐบาลต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ (GDP) ในช่วงหนึ่ง ทศวรรษ(พ.ศ.2547 ถึง พ.ศ.2556)

ปีงบประมาณ พ.ศ.	รายได้ของรัฐบาล (ล้านบาท)	ผลิตภัณฑ์ มวลรวม ภายในประเทศ (GDP) (ล้านบาท)	คิดเป็นสัดส่วนรายจ่ายได้ ต่อ GDP (%)	ผลการวิเคราะห์ที่ สัดส่วนรายจ่ายได้ต่อ GDP(%) เพิ่ม/(ลด)
2547	1,125,130.3	6,489,476.0	17.34	-
2548	1,214,000.3	7,092,893.0	17.12	(-0.22)
2549	1,332,099.2	7,844,939.0	16.98	(-0.14)
2550	1,428,294.9	8,525,197.0	16.75	(-0.23)
2551	1,537,719.0	9,080,466.0	16.93	0.18
2552	1,451,254.9	9,041,551.0	16.05	(-0.88)
2553	1,692,432.5	10,104,821.0	16.75	0.70
2554	2,037,057.9	10,540,134.0	19.33	2.58
2555	1,951,084.9	11,375,349.0	17.15	(-2.18)
2556	2,164,882.1	11,898,710.0	18.19	1.04

(ที่มา : สำนักงบประมาณ,2553 : 108.

สำนักงบประมาณ,2554 : 97.

สำนักงบประมาณ,2556 : 101.

สำนักงบประมาณ,2557 : 102.

สำนักงบประมาณ,2558 : 49,104.)

คำนวณโดยผู้เขียน

อีกทั้งพฤติกรรมในการดำเนินนโยบายการคลังของรัฐบาลที่ผ่านมา ส่งผลให้เกิดภาระรายจ่ายที่ลดทอนไม่ได้ และทำให้เกิดภาระทางการคลังของไทยที่เพิ่มขึ้น ซึ่งจะนำไปสู่ความเสี่ยงทางการคลัง และที่สุดก็ย่อมส่งผลถึงความยั่งยืนทางการคลังได้ รวมทั้งประเทศไทยกำลังก้าวเข้าสู่การเป็นสังคมผู้สูงอายุโดยสมบูรณ์ในอีกไม่ถึง 10 ปี ข้างหน้า ซึ่งเป็นสิ่งที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ (ปรับปรุงจาก รัฐธิดา ชูเชิดและคณะ, 2557 : 17-20) นอกจากนี้การดำเนินนโยบายการคลังจะต้องมีระยะเวลาทิ้งช่วง (Time Lag) พอสมควร กว่าที่จะเกิดผลลัพธ์จากการดำเนินนโยบายและมาตรการทางการคลัง ซึ่งในบางกรณีอาจเป็นเวลาหลายเดือนหรือเป็นปี นโยบายการคลังที่นำออกใช้ในช่วงต้นของรัฐบาลชุดหนึ่งอาจบังเกิดผลในปลายรัฐบาลอีกชุดหนึ่งที่เกิดขึ้นภายหลังก็ได้ ระยะเวลาทิ้งช่วง (Time Lag) ดังกล่าวนี้อาจเป็นระยะเวลานานหรือยาวอย่างใด ก็ย่อมแตกต่างกันไปในแต่ละนโยบาย ทำให้การดำเนินนโยบายจะต้องใช้เวลาพอสมควรกว่าผลลัพธ์ของนโยบายจะบังเกิดผลเป็นรูปธรรม ทั้งนี้เห็นได้จากข้อมูลข้างต้นรัฐบาลไทยในอนาคตจะต้องให้ความสำคัญอย่างมากกับการกำหนดนโยบายการคลังที่จะนำมาใช้ในการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ การสร้างหรือกำหนดนโยบายการคลังขึ้นมาดำเนินการจึงไม่ใช่เรื่องง่าย ต้องการความรู้และความรอบคอบจากผู้กำหนดนโยบาย (Policy Maker) เป็นอย่างยิ่ง เพราะความผิดพลาดอาจนำมาซึ่งความเสียหายมาสู่บ้านเมืองและภาคส่วนต่างๆ ได้อย่างมากมาย ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง(Sufficiency Economy Philosophy : SEP) จึงเป็นหลักที่จะทำให้มีการกำหนดและการดำเนินนโยบายการคลังที่มีความสำเร็จและเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาที่ยั่งยืนของประเทศได้ ทั้งนี้แม้จะมีการน้อมนำเอาปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมากำหนดเป็นแนวทางการพัฒนาประเทศซึ่งปรากฏในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติตั้งแต่ฉบับที่ 9 เป็นต้นมาจนถึงปัจจุบัน (แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 พ.ศ. 2555-2559) ก็ตาม แต่สำหรับการกำหนดนโยบายการคลัง ซึ่งครอบคลุมทั้งในส่วนของการจัดหารายได้และการใช้จ่ายของภาครัฐและยังรวมถึงการกำหนดนโยบายสาธารณะต่างๆ ที่มีส่วนเกี่ยวข้องและส่งผลกระทบต่อฐานะทางการคลังของประเทศอีกด้วยนั้น ยังไม่ปรากฏอย่างชัดเจนว่าได้มีการน้อมนำเอาปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้ในการกำหนดนโยบายดังกล่าว เพื่อบริหารจัดการเศรษฐกิจของประเทศให้เกิดความยั่งยืนได้อย่างไร อีกทั้งรัฐบาลหรือภาครัฐควรจะกำหนดนโยบายการคลังอย่างไร ประเทศไทยจึงจะต้องเผชิญกับปัญหาทางการคลังที่รุนแรงส่งผลกระทบต่อประชาชนส่วนใหญ่ของประเทศ และลดความไม่เสมอภาคในการกระจายรายได้ได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น

ในบทความนี้จึงขอเสนอการกำหนดนโยบายการคลังภายใต้การประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยมีองค์ประกอบของบทความดังต่อไปนี้ ความหมาย/องค์ประกอบของนโยบายการคลังและเครื่องมือของนโยบายการคลัง ความสำคัญของนโยบายการคลัง ความหมายของคุณลักษณะและเงื่อนไขของปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เหตุผลที่ควรน้อมนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในการกำหนด

นโยบายการคลัง การกำหนดนโยบายการคลังโดยการประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สรุปและข้อเสนอแนะ

ความหมาย/องค์ประกอบของนโยบายการคลังและเครื่องมือของนโยบายการคลัง

นโยบายการคลัง หมายถึง การดำเนินการของรัฐบาลที่เกี่ยวข้องกับการใช้จ่ายหรือรายจ่ายของภาครัฐ และการหารายได้ของรัฐบาล เช่น การเก็บภาษีประเทศต่างๆ มาตรการเงินโอน เงินช่วยเหลือสวัสดิการที่รัฐโอนให้แก่ภาคครัวเรือน หรือสถาบันต่างๆ การก่อหนี้สาธารณะ ทั้งนี้เพื่อให้การดำเนินการดังกล่าวบรรลุจุดมุ่งหมายหรือเป้าหมายทางเศรษฐกิจทั้งนี้รัฐบาลจำเป็นต้องใช้นโยบายการคลังและเครื่องมือของนโยบายการคลัง ในการกระตุ้นเศรษฐกิจให้มีการเติบโต โดยอาจใช้การใช้จ่ายของภาครัฐ (Government Expenditure : G) การเรียกเก็บภาษี (Tax : T) รวมทั้งอาจต้องใช้นโยบายการก่อหนี้สาธารณะ (Public Debt) หรือการกู้ยืมเงินของรัฐบาล ฯลฯ ซึ่งการใช้จ่ายของภาครัฐจะถูกนับรวมในผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ (Gross Domestic Product : GDP) โดยตรง ซึ่งตัว G นี้ จะอยู่ในรูปสมการ

$$GDP = C + I + G + (X - M)$$

โดย C คือ การบริโภคภาคเอกชน (ค่าใช้จ่ายของประชาชนโดยทั่วไป)

I คือ การลงทุนภาคเอกชน

G คือ การใช้จ่ายของภาครัฐหรือรัฐบาล

X คือ การส่งออก

M คือ การนำเข้า

การใช้จ่ายของภาครัฐหรือรัฐบาลนี้มีนัยสำคัญมากกว่ารายรับรายจ่ายของภาคธุรกิจเอกชนหรือบริษัทห้างหุ้นส่วนต่างๆ เพราะมีมูลค่าที่สูงมาก การเปลี่ยนแปลงการใช้จ่ายของภาครัฐจึงย่อมส่งผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจทั้งระบบ อีกทั้งการใช้จ่ายของภาครัฐ (G) ยังเป็นการเพิ่มรายได้ให้แก่แรงงานหรือลูกจ้างที่รัฐบาลหรือภาครัฐจ้าง และเพิ่มรายได้ให้แก่ภาคธุรกิจที่จำหน่ายสินค้าหรือบริการให้กับโครงการต่างๆ แก่รัฐบาลหรือภาครัฐอีกด้วย ในส่วนของการเก็บภาษีของภาครัฐจะทำให้รายได้ที่สามารถใช้จ่ายใช้สอยได้ของประชาชน (Disposable Income) เกิดการเปลี่ยนแปลง เมื่อรายได้หลังหักภาษีแล้วสูงขึ้นจะส่งผลให้ประชาชนมีเงินเหลือเพื่อการบริโภคมากขึ้นด้วย นอกจากนี้การใช้จ่ายของภาครัฐและภาษียังส่งผลกระทบโดยอ้อมอีกด้วย เช่น เมื่อมีการจ้างงานเพิ่มขึ้นประชาชนจะมีการใช้จ่ายใช้สอยเพิ่มขึ้นอีกต่อหนึ่ง ซึ่งเป็นไปตามหลักของตัวทวีคูณ (Multiplier) และหากเกิดการขยายตัวทางเศรษฐกิจที่มากเกินไป รัฐบาลหรือภาครัฐอาจลดการใช้จ่ายของภาครัฐลง เพื่อชะลอเศรษฐกิจที่มีการขยายตัวมากเกินไป

ทั้งนี้ องค์ประกอบของนโยบายการคลังและเครื่องมือของนโยบายการคลังสามารถสรุปได้ดังต่อไปนี้

1) นโยบายทางด้านรายจ่าย เกี่ยวข้องกับการกำหนดกรอบวงเงินงบประมาณรายจ่าย การจัดสรรงบประมาณรายจ่ายตามลักษณะงาน ตามสถานะเศรษฐกิจ ตามหมวดรายจ่ายต่างๆ และตามส่วนราชการ รวมทั้งการตัดสินใจของรัฐบาลที่จะปล่อยเงินเข้าไปสู่ระบบเศรษฐกิจ ซึ่งจะมีผลกระทบต่อระดับการจ้างงาน

และระดับรายได้ประชาชาติของประเทศเพียงใด ก็ขึ้นอยู่กับขนาดของการใช้จ่ายตลอดจนประเภทของการใช้จ่ายของรัฐบาลว่าเป็นรายจ่ายในการซื้อสินค้าและบริการ หรือการลงทุนใช้จ่ายในโครงการที่พัฒนาปัจจัยพื้นฐานทางเศรษฐกิจ (Infrastructure) หรือการใช้จ่ายเพื่อซื้ออาวุธยุทโธปกรณ์ ฯลฯ สำหรับเครื่องมือของนโยบายทางด้านรายจ่ายก็คือ การใช้จ่ายของภาครัฐ (Government Expenditure : G)

2) นโยบายทางด้านรายได้ ส่วนใหญ่จะเกี่ยวข้องกับนโยบายทางด้านภาษีอากร การที่รัฐบาลหรือภาครัฐจะตัดสินใจดึงเงินออกจากระบบเศรษฐกิจซึ่งจะมากน้อยเพียงใด จะขึ้นอยู่กับอัตราภาษีและประเภทของภาษี การดึงเงินออกจากระบบเศรษฐกิจจะทำให้ผลกระทบต่อค่าใช้จ่ายในการบริโภค การออมและการลงทุนภาคเอกชน ตลอดจนระดับรายได้ประชาชาติและการจัดงานในที่สุด นอกจากนี้การกำหนดนโยบายทางด้านภาษีอากรของรัฐบาลนั้นจะดำเนินการในลักษณะบัญญัติกฎหมาย ข้อกำหนดหรือกฎเกณฑ์ต่างๆ เพื่อเปลี่ยนแปลงอัตราภาษีอากร เช่น อัตราภาษีเงินได้นิติบุคคล อัตราภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา อัตราภาษีมูลค่าเพิ่ม (VAT) อากรสินค้าขาเข้า เป็นต้น หรืออาจดำเนินการยกเว้น หรือลดหย่อนอากรแก่ธุรกิจบางประเภท ซึ่งการลดอัตราภาษี การลดหย่อนภาษีจะทำให้รายได้จากภาษีอากรของรัฐบาลหรือภาครัฐลดลงในระยะแรก แต่จะเป็นการเพิ่มแรงจูงใจให้ภาคเอกชนหรือผู้ประกอบการขยายการผลิต การลงทุนและการบริโภคซึ่งจะส่งผลให้การผลิต การลงทุน การบริโภคและรายได้ประชาชาติขยายตัว ทั้งนี้หากรัฐบาลดำเนินการเพิ่มอัตราภาษี หรือยกเลิกการลดหย่อนภาษี ก็จะมีผลในทางตรงกันข้าม สำหรับเครื่องมือของนโยบายทางด้านรายได้โดยส่วนใหญ่ก็คือ ภาษีอากร (Tax : T)

3) นโยบายทางด้านหนี้สาธารณะ เกี่ยวข้องกับการกู้ยืมเงินของรัฐบาลซึ่งจะเป็นการดึงเงินออกมาจากระบบเศรษฐกิจ การจัดการหนี้สินของรัฐบาล การตัดสินใจในการชำระหนี้เมื่อครบกำหนดระยะเวลา ชนิดของหลักทรัพย์ที่จะนำออกจำหน่าย อาทิเช่น พันธบัตรรัฐบาล ฯลฯ อายุของหลักทรัพย์ อัตราดอกเบี้ยที่จะต้องจ่ายให้กับผู้ถือหลักทรัพย์นั้นๆ ซึ่งจะมีผลต่อการบริโภค การลงทุนระดับรายได้ประชาชาติ การจ้างงาน นอกจากนี้ยังเกี่ยวข้องกับการแสวงหาแหล่งเงินกู้ที่มีอัตราดอกเบี้ยที่เหมาะสมทั้งภายในและภายนอกประเทศ การบริหารจัดการหนี้สาธารณะภายใต้กรอบวินัยทางการคลังซึ่งต้องไม่เป็นภาระทางการคลังในการชำระหนี้ และไม่ส่งผลกระทบต่อเสถียรภาพทางเศรษฐกิจของประเทศ อีกทั้งต้องเป็นไปตามสัญญาหรือข้อผูกพันอีกด้วย สำหรับเครื่องมือของนโยบายหนี้สาธารณะ โดยส่วนใหญ่ก็คือ การก่อหนี้สาธารณะ (Public Debt) โดยอาจดำเนินการผ่านการออกหลักทรัพย์ของรัฐบาล หรือกู้ยืมเงินโดยตรงทั้งในหรือต่างประเทศ

4) นโยบายทางด้านงบประมาณ เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจทางด้านรายได้รายจ่ายของรัฐบาลว่าต้องการให้มีรายได้มากกว่ารายจ่ายหรือต้องการให้มีรายจ่ายมากกว่ารายได้ หรือรายได้เท่ากับรายจ่ายซึ่งจะมีผลในการดึงปริมาณเงิน (Money Supply) เข้าและออกจากระบบเศรษฐกิจในลักษณะที่แตกต่างกัน นอกจากนี้ยังรวมถึงการบริหารเงินคงคลัง ซึ่งเงินคงคลังบางส่วนมีภาระผูกพัน เช่น เงินฝากของส่วนราชการต่างๆ เงินงบประมาณที่กันเหลือจ่ายข้ามปีงบประมาณ ฯลฯ จึงต้องบริหารให้เป็นไปตามภาระผูกพัน ส่วนเงินคงคลังที่ปลอดภาระผูกพัน ถ้ามีสะสมต้องนำไปใช้ตามที่กฎหมายกำหนด เช่น นำออกมาใช้ชดเชย การขาดดุลของงบประมาณรายจ่าย เป็นต้น สำหรับเครื่องมือของนโยบายทางด้านงบประมาณก็คือ การจัดทำ

งบประมาณทั้งในแบบสมดุล (Balanced Budget) งบประมาณแบบเกินดุล (Surplus Budget) และ งบประมาณแบบขาดดุล (Deficit Budget)

ความหมายของคุณลักษณะและเงื่อนไขของปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติได้ได้เชิญผู้ทรงคุณวุฒิในทางเศรษฐกิจและสาขาอื่นมาร่วมกันประมวลและกลั่นกรองพระราชดำรัสเรื่องเศรษฐกิจพอเพียงและขอพระราชทานพระบรมราชนุญาตนำไปเผยแพร่ เพื่อเป็นแนวทางปฏิบัติต่อไป พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้ทรงพระกรุณาปรับปรุงแก้ไขข้อความดังต่อไปนี้ (สมพร เทพสิทธา. 2550 : 15- 16)

“เศรษฐกิจพอเพียงเป็นปรัชญาชี้ถึงแนวทางการดำรงอยู่และปฏิบัติตนของประชาชนในทุกระดับ ตั้งแต่ระดับครอบครัว ระดับชุมชนจนถึงระดับรัฐบาลในการพัฒนาและบริหารประเทศให้ดำเนินไปทางสายกลาง โดยเฉพาะการพัฒนาเศรษฐกิจเพื่อให้ก้าวทันต่อยุคโลกาภิวัตน์ ความพอเพียงหมายถึงความพอประมาณ ความมีเหตุผล รวมถึงความจำเป็นที่จะต้องมีระบบภูมิคุ้มกันในตัวดีพอสมควรต่อการมีผลกระทบใดๆ อันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงทั้งภายนอกและภายใน ทั้งนี้จะต้องอาศัยความรอบรู้ ความรอบคอบ และความระมัดระวังอย่างยิ่งในการนำวิชาการต่างๆ มาใช้ในการวางแผนและการดำเนินทุกขั้นตอน และขณะเดียวกันจะต้องเสริมสร้างพื้นฐานจิตใจของคนในชาติโดยเฉพาะเจ้าหน้าที่ของรัฐ นักทฤษฎี และนักธุรกิจในทุกระดับ ให้มีสำนึกในคุณธรรม ความซื่อสัตย์สุจริตและให้มีความรอบรู้ที่เหมาะสม ดำเนินชีวิตด้วยความอดทน ความเพียร มีสติปัญญาและความรอบคอบ เพื่อให้สมดุลและพร้อมต่อการรองรับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและกว้างขวางทั้งด้านวัตถุสังคม สิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรมจากโลกภายนอกได้เป็นอย่างดี”

สำหรับความหมายของปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงนั้นประกอบด้วยคุณลักษณะ 3 คุณลักษณะที่สอดคล้องประสานกันเพื่อนำไปสู่การปฏิบัติได้แก่ (รงค์ ประพันธ์พงศ์. 2550 : 34 ; ศิรินาปวโรฬารวิทยา. 2553 : 25-26)

1) ความพอประมาณ (Moderation) หมายถึง ความพอดี ความพอเหมาะ ซึ่งมี ความหมายชัดเจนมาก คำว่าพอ แปลว่า มี ไม่ได้ขาดแต่มีในลักษณะที่เหมาะสม ไม่น้อยเกินไปและไม่มากเกินไปเป็นความสมดุลในการกระทำทุกอย่าง ทำให้เกิดการพัฒนามั่นคงโดยไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น เช่น การผลิตและการบริโภคที่อยู่ในระดับพอประมาณ

2) ความมีเหตุผล (Reasonableness) หมายถึง การตัดสินใจเกี่ยวกับระดับของความพอเพียงนั้น จะต้องเป็นไปอย่างมีเหตุผลโดยพิจารณา จากเหตุปัจจัยที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนคำนึงถึงผลที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการกระทำนั้นๆ อย่างรอบคอบ โดยต้องมีเงื่อนไขของความรู้และคุณธรรมเป็นข้อมูลพื้นฐานเพื่อการตัดสินใจ

3) การมีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว (Self-immunity system) หมายถึง การเตรียมตัวให้พร้อมรับผลกระทบและการเปลี่ยนแปลงด้านต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้น โดยคำนึงถึงความเป็นไปได้ของสถานการณ์ต่าง ๆ ที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในอนาคตทั้งใกล้และไกล และต้องคำนึงเหตุสุดวิสัยต่างๆ ด้วยคุณลักษณะทั้ง 3 ประการ ดังกล่าวสามารถเรียกได้ว่าความระมัดระวังและรับผิดชอบต่อความยั่งยืนขององค์กร

นอกจากคุณลักษณะ 3 ประการดังกล่าวแล้ว สิ่งสำคัญอีกอย่างหนึ่งก็คือการกำหนดเงื่อนไขไว้ 2 ประการ เพื่อการตัดสินใจและดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ให้อยู่ในระดับพอเพียงนั้นต้องอาศัยทั้งความรู้และคุณธรรมเป็นพื้นฐาน โดยมีเงื่อนไขดังต่อไปนี้

1) เงื่อนไขความรู้ (Knowledge) ประกอบด้วย ความรอบรู้เกี่ยวกับวิชาการต่างๆ ที่เกี่ยวข้องอย่างรอบด้าน ความรอบคอบที่จะนำความรู้เหล่านั้นมาพิจารณาให้เชื่อมโยงกัน เพื่อประกอบการวางแผนและความระมัดระวังในขั้นปฏิบัติ

2) เงื่อนไขคุณธรรม (Morality) ที่จะต้องเสริมสร้างประกอบด้วย มีความตระหนักในคุณธรรม มีความซื่อสัตย์สุจริต และมีความอดทน มีความเพียร ใช้สติปัญญาในการดำเนินชีวิตโดยเมื่อรวมเงื่อนไขทั้ง 2 ประการแล้วอาจเรียกได้ว่า ก่อให้เกิดสติปัญญาในการดำรงชีวิต

การกำหนดนโยบายการคลังโดยการประยุกต์ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

คุณลักษณะของปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงชี้ให้เห็นว่าวิสัยทัศน์ของการกำหนดนโยบายเศรษฐกิจจะต้องเป็นทางสายกลาง (Middle Path) รู้เท่าทันเพื่อการใช้ประโยชน์จากกระแสโลกาภิวัตน์ นโยบายเศรษฐกิจจะต้องสนับสนุนการแข่งขันทางการผลิตและการค้า เพื่อให้สังคมมีประสิทธิภาพและผู้บริโภคได้ประโยชน์ไม่ปกป้องอุตสาหกรรมขนาดใหญ่ ไม่ควรสร้างความได้เปรียบในการผลิตโดยตั้งกำแพงหรืออัตราภาษีนำเข้าสูง ซึ่งจะทำให้ไม่ได้ประโยชน์จากการค้าระหว่างประเทศ เพราะสินค้านำเข้าจะมีราคาแพง ต้นทุนการผลิตในประเทศสูงขึ้น การส่งออกทำได้ยากขึ้น ในขณะเดียวกันต้องมีนโยบายสำหรับผู้เดือดร้อนจากกระแสโลกาภิวัตน์ให้ปรับตัวได้ จากเนื้อหาตามคำจำกัดความหรือความหมายของความพอเพียงซึ่งได้กล่าวถึงความพอประมาณ ความมีเหตุมีผลและมีระบบภูมิคุ้มกัน แสดงว่าการกำหนดนโยบายการคลังต้องมีความสมดุล สามารถให้เหตุให้ผลและชี้แจงให้สาธารณชนเปิดใจได้ มีความโปร่งใสมีการคำนึงถึงความเสี่ยง และต้องมีระบบในการบริหารความเสี่ยงเพื่อสร้างภูมิคุ้มกัน (ปรับปรุงจาก ญัตติพวงค์ ทองภักดีและนพวรรณ ปุสสะรังสี, 2553 : 102-103) ทั้งนี้เมื่อนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในการกำหนดนโยบายการคลัง สามารถนำเสนอในแต่ละด้านได้ดังนี้

1) ความพอประมาณ (Moderation) การกำหนดนโยบายการคลัง รัฐบาลจะต้องคำนึงถึงผลกระทบต่อประชาชนว่ามีผลต่อคนกลุ่มใหญ่หรือไม่ หรือมีผลกระทบเฉพาะกับคนบางกลุ่มเท่านั้น และต้องพิจารณาว่าทำให้ความสามารถในการพึ่งตนเองของประเทศลดลงหรือเพิ่มขึ้น นโยบายการคลังต้องส่งผลให้เกิดโอกาสทางเศรษฐกิจตามศักยภาพของแต่ละปัจเจกชน ส่งผลในการเข้าถึงแหล่งเงินทุน แต่ไม่ส่งเสริมให้มีการสร้างหนี้สินมากเกินไปจนเกิดความไม่พอเพียง การกำหนดนโยบายการคลังในด้านความพอประมาณนี้ยังต้องครอบคลุมถึงการมุ่งเน้นให้ชุมชนสร้างความเข้มแข็งและพัฒนาภายใต้ความแตกต่างและความหลากหลาย โดยการกระจายอำนาจทางการคลังให้ชุมชนสามารถสร้างสาธารณูปโภคและการบริหารที่สนองต่อความต้องการของชุมชนได้ นอกจากนี้การกำหนดนโยบายการคลังในด้านความพอประมาณนี้ ยังจะต้องทำให้เกิดการขยายตัวทางเศรษฐกิจที่ไม่มากเกินไปจนเกิดความไม่พอประมาณ แต่ต้องเป็นการขยายตัวทางเศรษฐกิจที่สร้าง

ความเป็นอยู่ที่ดีแก่ประชาชนมุ่งเน้นการสร้างสมดุลในด้านการออมและการลงทุนทั้งภาครัฐและภาคเอกชน

2) ความมีเหตุผล (Reasonableness) การกำหนดนโยบายการคลัง รัฐบาลจะต้องคำนึงถึงว่าได้มีการศึกษาวางแผนอย่างรอบคอบหรือไม่เพียงใด ผลกระทบที่จะเกิดขึ้นทั้งในระยะสั้น ระยะปานกลาง ระยะยาวจะเป็นเช่นไร ควรมุ่งเน้นการพิจารณาเหตุและผลของการดำเนินการอย่างละเอียด โดยคำนึงถึงผลที่จะเกิดขึ้นจากการดำเนินการในระยะยาวให้มากมุ่งเน้นการตระหนักถึงความเสี่ยง ทั้งจากการเปลี่ยนแปลงของสถานะเศรษฐกิจโลก และสถานะเศรษฐกิจภายในประเทศ ไม่ควรกำหนดนโยบายการคลังโดยอยู่บนพื้นฐานข้อสมมติในด้านที่ติดากจนละเลยเหตุผลสนับสนุนและความเป็นไปได้ ต้องวิเคราะห์ว่าหากสถานะเศรษฐกิจมีการเปลี่ยนแปลงในด้านถดถอยหรือตกต่ำลง ผลของนโยบายการคลังจะเป็นเช่นไร ทั้งนี้นโยบายการคลังต้องไม่สร้างความไม่รอบคอบ ความไม่ตระหนักถึงจนอาจเกิดการใช้จ่ายที่ฟุ่มเฟือยไร้เหตุผลให้แก่ประชาชน โครงการเกี่ยวกับการปรับปรุงอัตราการจัดเก็บภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา หรือภาษีเงินได้นิติบุคคล ต้องไม่ทำให้ประชาชนรู้สึกว่าได้รับการลดหย่อนภาษีมากเกินไป เงินในกระเป๋าของตัวเองมีมากขึ้น สามารถนำไปใช้จ่ายซื้อสินค้าที่ไม่จำเป็นได้มากขึ้น อาทิเช่น สินค้าฟุ่มเฟือยหรูหรา (Luxury Goods)

3) การมีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว (Self - Immunity System) การกำหนดนโยบายการคลัง รัฐบาลจะต้องพิจารณาว่ามีความเสี่ยงใดบ้างที่จะส่งผลให้การดำเนินนโยบายไม่บรรลุผลตามที่คาดหวังไว้ รัฐบาลได้มีการเตรียมการที่จะรองรับความเสี่ยงที่อาจจะเกิดขึ้นหรือไม่อย่างไร รวมทั้งนโยบายการคลังนี้จะเพิ่มหรือลดความเสี่ยงต่อสังคมได้อย่างไร ซึ่งในอดีตหากมีการกำหนดนโยบายการคลังและมาตรการทางการคลังที่ไม่โปร่งใสจะก่อให้เกิดความเสี่ยงที่จะทำให้ฐานะการคลังของรัฐบาลเกิดความไม่ยั่งยืน รัฐบาลจะต้องกำหนดนโยบายการคลังโดยคำนึงถึงผลของนโยบายในระยะยาวเป็นอย่างมาก ไม่เพียงแต่คำนึงถึงผลประโยชน์หรือระยะสั้นเท่านั้น ต้องมีระบบการบริหารจัดการความเสี่ยงที่ดีมีประสิทธิภาพ พร้อมรับสถานการณ์ความเสี่ยงที่จะเกิดขึ้น พร้อมรับการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงและต้องมีมาตรการที่จะทำให้สามารถพร้อมรับกับความเสี่ยงได้ ตลอดจนต้องมีแผนและการดำเนินการตามแผนในการบรรเทาผลที่อาจได้รับจากความเสี่ยงที่เกิดขึ้นทั้งนี้ในการขจัดปัญหาความยากจน ซึ่งเป็นการสร้างภูมิคุ้มกัน มีแนวคิดทั้งการใช้ระบบกลไกราคา (Price Mechanism) หรือระบบตลาดเสรี (Free Market) ในการทำให้เศรษฐกิจขยายตัว เพื่อทำให้คนจนมีจำนวนน้อยลง แต่อย่างไรก็ตามการใช้แนวคิดนี้มีข้อเสียเช่นกันคือ ปัญหาการกระจายได้ที่ไม่เท่าเทียมกันตามมานโยบายของรัฐบาลในหลายๆชุดที่ผ่านมาได้มีการจัดทำโครงการสร้างรายได้ให้คนจนโดยตรงผ่านการกำหนดนโยบายการคลังที่ถูกเรียกว่า นโยบายประชานิยม (Populism Policy) และมีการนำแนวคิดที่ใช้ระบบรัฐสวัสดิการ (Welfare State) มาใช้ผสมผสานด้วยการที่รัฐบาลจัดหรือดำเนินการให้มีระบบสวัสดิการให้แก่ประชาชนอย่างทั่วถึงทุกคน แม้จะสามารถลดความเสี่ยงที่หลากหลายในชีวิตประจำวันก็ตาม แต่ก็อาจก่อให้เกิดปัญหาตามมาได้เช่นกัน อาทิเช่น การประกันการว่างงาน ซึ่งสามารถช่วยเหลือคนที่อาจจะว่างงานจากการที่ผู้ประกอบการปิดกิจการไป แต่การประกันการว่างงานนี้รัฐบาลควรกำหนดให้เป็นการรับประกันใน

ระยะสั้นหรือชั่วคราวเท่านั้น เพราะอาจเป็นสาเหตุให้คนไม่ต้องการทำงานมากขึ้น เนื่องจากมีความคิดว่าแม้ไม่มีงานทำก็ยังจะมีเงินมาใช้จ่ายจากการที่รัฐบาลช่วยเหลือภายใต้เกณฑ์การประกันการว่างงานดังกล่าว

4) ความรู้ (Knowledge) การกำหนดนโยบายการคลัง รัฐบาลจะต้องมุ่งเน้นการแสวงหาและกลั่นกรองข้อมูลอย่างระมัดระวัง ต้องมีมาตรการที่ทำให้มีระบบข้อมูลข่าวสารที่เกี่ยวกับการคลังที่ดีมีข้อมูลคุณภาพที่เชื่อถือได้ อีกทั้งต้องมีระบบและกลไกที่จะใช้วิเคราะห์ข้อมูลที่ทันสมัย เป็นปัจจุบันถูกต้อง ใช้ประโยชน์จากข้อมูลทางการคลังได้จริง ข้อมูลทางการคลังของภาครัฐต้องครอบคลุมเงินนอกงบประมาณแผ่นดินด้วย ต้องแสดงให้เห็นถึงภาระทางการคลังของภาครัฐ ที่โปร่งใส ตรวจสอบได้ นำไปสู่การตัดสินใจเกี่ยวกับการกำหนดนโยบายการคลังของรัฐบาลอย่างถูกต้องเหมาะสมในช่วงเวลานั้นๆอย่างมีประสิทธิภาพ โดยคำนึงถึงประโยชน์ของประเทศเป็นสำคัญ

5) คุณธรรม (Morality) การกำหนดนโยบายการคลัง ของรัฐบาลควรกำหนดโดยใช้หลักธรรมาภิบาลภาครัฐมาเป็นหลักกำกับ เพราะธรรมาภิบาลเป็นการบริหารและจัดการระบบเศรษฐกิจและสังคม ตลอดจนระบบการเมืองที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วม (Participatory) มีความโปร่งใส (Transparent) โดยผู้ที่มีอำนาจมีความรับผิดชอบต่อผลของการตัดสินใจของตน (Accountability) ซึ่งธรรมาภิบาลจะทำให้การบริหารจัดการมีประสิทธิภาพและสร้างความเท่าเทียมกันในสังคม บนพื้นฐานของการปฏิบัติตามข้อกำหนดและกฎระเบียบตามกรอบของกฎหมาย การกำหนดนโยบายการคลังที่ขาดธรรมาภิบาลจะทำให้ขาดความซื่อสัตย์ มีความโลภ ไม่คำนึงถึงจริยธรรม ที่สุดจะส่งผลให้ผู้กำหนดนโยบายมีความเสี่ยงที่จะมีพฤติกรรมที่สุจริตที่สุด ไม่มีความพอประมาณทั้งในด้านวัตถุและจิตใจ และมีแนวโน้มที่จะดำเนินการการทุจริตประพฤติดมิชอบต่อไปได้

สรุป

การที่นโยบายการคลังมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง ในการเป็นอีกหนึ่งนโยบาย ที่ใช้ขับเคลื่อนเศรษฐกิจของประเทศ และส่งผลกระทบต่อประชาชนทั่วประเทศ การกำหนดนโยบายการคลัง ซึ่งเกี่ยวข้องกับการหารายได้ของรัฐ เช่น การเก็บภาษี เงินช่วยเหลือสวัสดิการ การกอบกู้หนี้สาธารณะ ฯลฯ รวมถึงการใช้จ่ายของรัฐบาลนั้น จึงเป็นเรื่องที่รัฐบาล ต้องให้ความสำคัญเป็นอย่างยิ่งในกระบวนการกำหนดนโยบายดังกล่าว การประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งมีองค์ประกอบทั้งในด้านความพอประมาณ ความมีเหตุผล การมีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัวบนฐาน ความรู้และคุณธรรม มาเป็นแนวทางในการกำหนดนโยบายการคลัง จึงเป็นสิ่งที่เหมาะสมในสภาวะที่โลก มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วภายใต้กระแสของโลกาภิวัตน์ (Globalization) ที่ไม่หยุดนิ่ง การกำหนดนโยบายการคลัง ที่ผ่านมาในอดีตจนถึงปัจจุบันของประเทศ สะท้อนให้เห็นถึงปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นจากมาตรการทางการคลังภายใต้นโยบายการคลัง ดังที่กล่าวไว้ในบทนำและเนื้อหาส่วนอื่นๆ แล้วนั้น หากรัฐบาลมีการกำหนด และการบริหารนโยบายตลอดการดำเนินการตามมาตรการทางการคลัง โดยมีกระบวนการเป็นไปตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงแล้ว จะทำให้มั่นใจได้ว่า นโยบายการคลังและมาตรการทางการคลังที่กำหนดขึ้น ดังกล่าวจะเป็นประโยชน์ มีความคุ้มค่า (Value for Money) และที่สุดจะเกิดความ

ยั่งยืน (Sustainability) ส่งผลกระทบเชิงบวกต่อการพัฒนาประเทศอย่างสมดุล จากการดำเนินนโยบายการคลังที่ถูกต้องเหมาะสม

เอกสารอ้างอิง

- ชูศักดิ์ จุฑาวัตร. (2555). ระบบเศรษฐกิจและพัฒนาระบบเศรษฐกิจไทย. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ ส. เสริมมิตรการพิมพ์.
- จิตติมา ชูเชิดและคณะ. (2557). สร้างรากฐานความยั่งยืนทางการคลังสู่เสถียรภาพระบบการเงินไทย. เอกสารประกอบการสัมมนาวิชาการธนาคารแห่งประเทศไทยประจำปี 2557.
- ณัฐพงศ์ ทองภักดีและนพวรรณ ปุสสะรังสี. (2553). แนวทางการกำหนดนโยบายสาธารณะเพื่อความพอเพียง. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ณรัชชอร์ ศรีทอง. (2556). แนวคิด หลักการและการปฏิบัติตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง. กรุงเทพฯ : โอ. เอส. พริ้นติ้ง เฮาส์.
- ธีระพงษ์ มหาวิโร. (2555). แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555-2559). กรุงเทพฯ : เจริญวิชาการพิมพ์.
- นภาพร หะวานนท์และคณะ. (2550). วิถีวิทยาในการศึกษาปรากฏการณ์ความเข้มแข็งของชุมชน. กรุงเทพฯ : สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.)
- รงค์ ประพันธ์พงศ์. (2550). เศรษฐกิจพอเพียงและทฤษฎีใหม่. กรุงเทพฯ : เอลโล่การพิมพ์.
- รัตนา สายคณิต. (2546). เครื่องชี้สภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจมหภาค. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- วิรัช วิรัชนิการวรรณ. (2550). การบริหารจัดการตามแนวคุณธรรมและแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง. กรุงเทพฯ : โพรเฟซ.
- ศิรินา ปาวโรพารวิทยา. (2553). ปรัชญาใหม่ในยุคโลกาภิวัตน์เศรษฐกิจพอเพียง 100 นวัตกรรม ชี้นำในการดำเนินธุรกิจเศรษฐกิจพอเพียง. กรุงเทพฯ : อมรินทร์บุ๊ค เซ็นเตอร์.
- สมพร เทพสิทธา. (2550). การดำเนินชีวิตแบบเศรษฐกิจพอเพียงชุมชนและแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในบริบทของศาสนาและวัฒนธรรม. กรุงเทพฯ : สมชายการพิมพ์.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2558). เศรษฐกิจมหภาคเครื่องชี้ภาวะเศรษฐกิจที่สำคัญ. [ออนไลน์]. เข้าถึงจาก : <http://www.nesdb.go.th/Default.aspx?Tabid=189>.
- สำนักงานประมาณ. (2553). งบประมาณโดยสังเขป ฉบับปรับปรุง ตามพระราชบัญญัติ งบประมาณรายจ่าย ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2553. กรุงเทพฯ : มปป.
- สำนักงานประมาณ. (2554). งบประมาณโดยสังเขป ฉบับปรับปรุง ตามพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่าย ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2554. กรุงเทพฯ : บริษัท รุ่งศิลป์การพิมพ์(1997) จำกัด.

- สำนักงบประมาณ. (2556). งบประมาณโดยสังเขป ฉบับปรับปรุง ตามพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2556. กรุงเทพฯ : บริษัท บพิธการพิมพ์ จำกัด.
- สำนักงบประมาณ. (2557). งบประมาณโดยสังเขป ฉบับปรับปรุง ตามพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2557. กรุงเทพฯ : มปป.
- สำนักงบประมาณ. (2558). งบประมาณโดยสังเขป ฉบับปรับปรุง ตามพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2558. กรุงเทพฯ : ห้างหุ้นส่วนจำกัด อรุณการพิมพ์.
- เอื้อมพร พิชัยสนธิ. (2557). การคลั่งปรยุคต์กับเศรษฐกิจไทยที่เปลี่ยนแปลงไป. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.